

El projecte Gesmopoli: gestió de la mobilitat sostenible als

Per M^aÀngels Urrutia, col·legiada n° 13223

Iniciativa del projecte Gesmopoli

Gesmopoli ha estat un projecte pioner al territori espanyol per a la gestió de la mobilitat sostenible als polígons industrials, liderat per l'Àrea de Medi Ambient de la Diputació de Barcelona i cofinançat pel programa LIFE¹ en l'Àrea de Medi Ambient de la Unió Europea. Hi han participat com a entitats associades el Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya, el Centre per a l'Empresa i el Medi Ambient SA. de la Generalitat de Catalunya, els sindicats CCOO i UGT, i la Federació de Societats Laborals de Catalunya (FESALC).

El projecte, iniciat al novembre de 2005 i amb una durada prevista de tres anys, s'ha desenvolupat a Catalunya dins el marc legislatiu de la Llei de mobilitat (Llei 9/2003 de 13 de juny) i ha finalitzat el passat 31 d'octubre.

Figura 1: Logotip del Projecte Gesmopoli

Justificacions del projecte Gesmopoli

Tradicionalment, tant la localització com el disseny dels polígons industrials no han tingut en compte l'accessibilitat als centres de treball. La seva localització, allunyada de les ciutats, ha estat bàsicament conseqüència de l'elevat preu del sòl a zones urbanes i, normalment, no s'ha portat a terme cap tipus de planificació prèvia per afavorir l'accés als polígons industrials mitjançant xarxes de transport públic viàries o ferroviàries.

Tot això ha portat a la situació actual, de clara evolució insostenible, amb l'ús extensiu i majoritari del vehicle privat per accedir als polígons industrials, que estan normalment allunyats dels nuclis urbans, on viuen la majoria de treballadors. Un model de mobilitat basat en la dependència del vehicle privat tard o d'hora passa factura amb repercussions **socials, econòmiques i ambientals**.

Socials perquè la inexistència d'una planificació prèvia comporta, a falta d'una oferta viable de transport públic o transport d'empresa, l'exclusió laboral dels treballadors sense mitjans per disposar de vehicle propi. També s'han de tenir en compte les greus repercussions dels accidents de trànsit, principal causa de mort per accident laboral, com a conseqüència de la mobilitat dels treballadors que van a la feina en vehicle privat (accidents in itinere).

Econòmiques perquè els desplaçaments individuals en vehicle privat, exemple d'una mobilitat insostenible, generen milions de viatges en hora punta per a l'accés al lloc de treball. Aquest excés de demanda congestiona les principals infraestructures viàries, ocasiona demores generalitzades i, per tant, pèrdues econòmiques globals, com ara hores de treball perdudes, falta de competitivitat empresarial, etc.

Ambientals com a conseqüència de l'emissió a l'atmosfera de tones de gasos nocius i d'efecte hivernacle generats pels desplaçaments als centres de treball amb vehicles motoritzats. També s'ha de destacar la generació de soroll ambiental que afecta el benestar i la qualitat de vida de la població, així com l'elevat consum d'espai i territori que comporten les infraestructures necessàries per al funcionament d'aquest model de mobilitat insostenible.

¹ El programa LIFE de la Unió Europea ha estat vigent fins al 31 de desembre de 2006 (Reglament (CE) núm. 1655/2000 del Parlament Europeu i del Consell, de 17 de juliol del 2000). Tenia 3 components: LIFE-Naturalesa, LIFE-Medi Ambient i LIFE-Tercers Països. Més informació a:

<http://europa.eu/scadplus/leg/es/lvb/l28021.htm>

polígons industrials

Polígons industrials que formen part del projecte Gesmopoli

El projecte Gesmopoli, com a projecte pilot, es desenvolupa a 6 polígons industrials triats d'entre un total de més de 400 d'arreu del territori de Catalunya.

L'objectiu del projecte Gesmopoli és intervenir sobre la mobilitat laboral dels polígons triats i simultàniament apropar l'experiència i els resultats a la resta de polígons del territori català. Es van triar les àrees següents:

- Polígon El Pla (Baix Llobregat)
- Polígon Santiga (Vallès Occidental)
- Polígon Mas Beuló (Osona)
- Polígon de l'Aeroport de Girona (La Selva)
- Polígon El Segre (Segrià)
- Polígon Agoreus (Baix Camp)

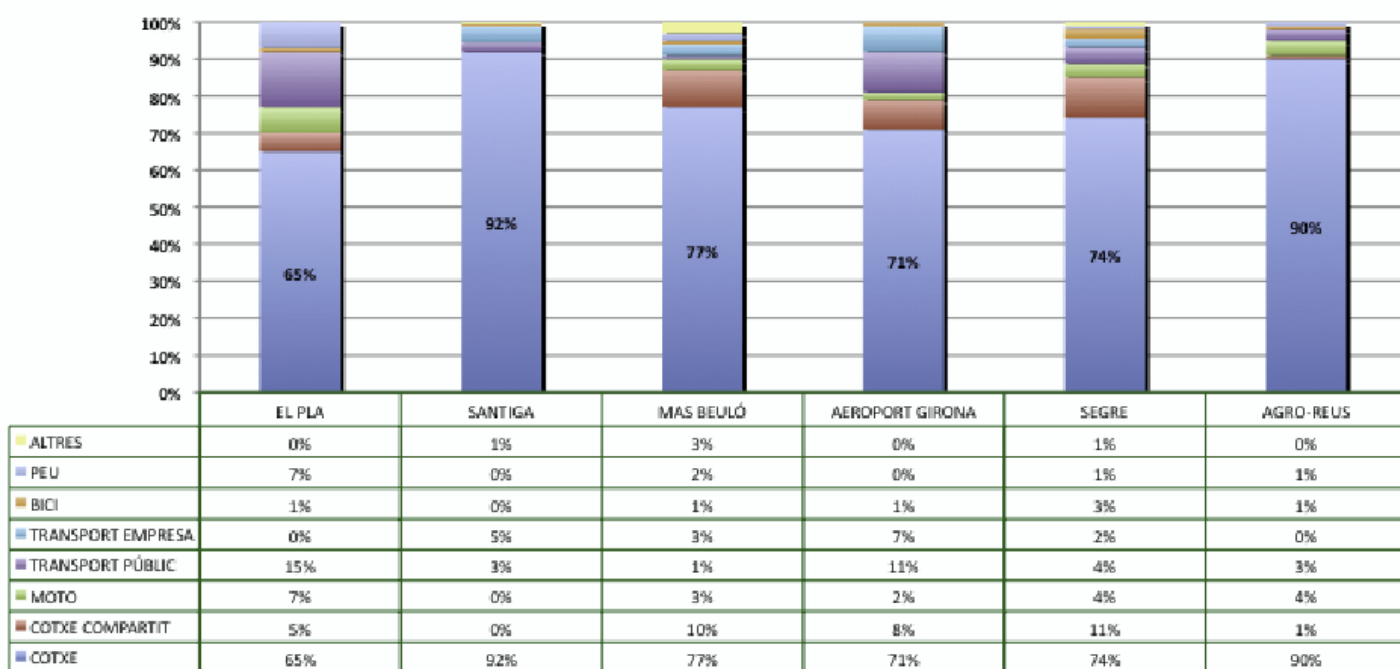
La taula següent mostra els principals paràmetres dels sis polígons industrials triats per al projecte Gesmopoli:

POLÍGON	Municipi	Superfície	Empreses	Treballadors
El Pla	Sant Feliu Llobregat - Molins de Rei	143 Ha	341	8900
Santiga	Sta. Perpètua Mogoda Barberà del Vallès	119,9 Ha	293	8249
Mas Beuló	Vic	37,3 Ha	109	1170
Aeroport Girona	La Selva	Aprox.200 Ha	29	716
El Segre	Lleida	142 Ha	204	4200
Agoreus	Reus	169 Ha	300	5000

Taula 1: Paràmetres principals dels sis polígons industrials del projecte Gesmopoli

De les enquestes realitzades per a la redacció dels diferents plans de mobilitat dels polígons industrials

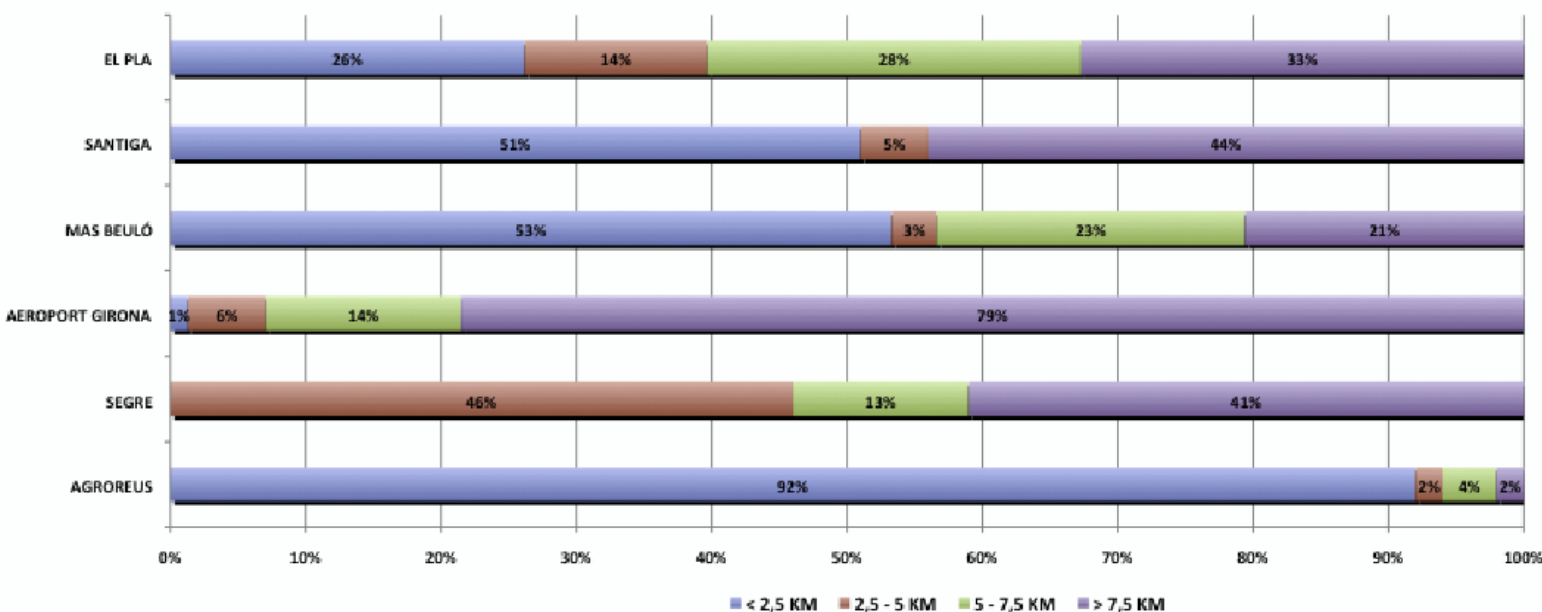
del projecte Gesmopoli, es mostra la distribució modal² següent:

Figura 2: Distribució modal dels desplaçaments d'accés dels treballadors als polígons industrials

Aquestes xifres mostren que l'ús del vehicle privat és majoritari a tots els polígons industrials pertanyents al projecte Gesmopoli, amb uns percentatges d'ús que superen de forma general el 60% sobre el total de viatges. Solament els polígons del Pla i de l'Aeroport de Girona superen en un 10% l'ús del transport públic per accedir-hi.

Els polígons de Santiga, Mas Beuló, i Agoreus són a una distància menor de 2,5 km del lloc de residència de la majoria de treballadors. Aquest factor millora les possibilitats d'optar per un mode de transport diferent del vehicle privat per accedir-hi (transport públic urbà o bicicleta).

Figura 3: Distància del polígon industrial cap al lloc de residència dels treballadors

² Font: Projecte Gesmopoli: Anàlisi de les pautes de mobilitat i de les preferències dels treballadors i els empresaris per accedir als centres de treball dels polígons industrials. (14-12-2007) www.gesmopoli.net

Actuacions portades a terme al projecte Gesmopoli per potenciar la mobilitat sostenible als polígons industrials

La gestió de la mobilitat en l'accés als polígons industrials del projecte Gesmopoli ha implicat tècniques de planificació, negociació col·lectiva, instruments de regulació de la mobilitat a destinació, i l'ús d'eines de formació i informació als treballadors. Per portar a terme aquestes tasques i coordinar les actuacions ha estat necessari crear la figura del **gestor de mobilitat**, designat per l'ens gestor del polígon industrial.

Ha estat necessari crear una **Mesa de Mobilitat** que aculli tots els agents institucionals, econòmics i socials implicats a les sis àrees industrials triades per establir un conjunt de propostes i assolir una mobilitat més sostenible. Amb el compromís d'empreses i ajuntaments s'ha tractat de trobar el finançament adient per portar a terme les actuacions programades. El pas següent és la signatura del **Pacte de Mobilitat** que posi sobre la taula el compromís que cadascuna de les parts implicades té sobre el projecte.

Una part elemental de les actuacions programades ha estat realitzar **plans de mobilitat d'empresa** per tractar de reduir l'impacte que la mobilitat dels treballadors té sobre el medi. Cal destacar que és possible realitzar plans de mobilitat que impliquin diverses empreses simultàniament, sempre que es tractin de coordinar i normalitzar els aspectes discordants que puguin dificultar el plantejament de solucions conjuntes; d'aquesta manera, i si aquest últim sistema engloba la totalitat de les empreses del polígon, quedarà redactat el **Pla de mobilitat del polígon industrial**.

Alguns exemples de les actuacions programades al projecte Gesmopoli són:

- Creació de busos llançadora amb el ferrocarril
- Millores a la via pública (senyalització, parades de transport públic, accessibilitat)
- Itineraris accessibles per a vianants i PMR (persones amb mobilitat reduïda)
- Serveis de bicicleta pública
- Creació de pàrquing per a bicicletes
- Programes de cotxe compartit
- Millora de la informació a l'usuari del transport públic
- Regulació de l'estacionament sobre voreres
- Transports d'empresa

La figura del gestor de mobilitat del polígon

La figura del gestor de mobilitat ha estat creada en el marc del projecte Gesmopoli, i ha estat clau per aconseguir realitzar una diagnosi de la situació en què es troba la mobilitat a cadascun dels sis polígons industrials triats. També és el responsable de coordinar les iniciatives de les parts implicades en el projecte (treballadors-empresa-administració) i de preparar i portar a terme el programa d'actuacions del Pla de Mobilitat del polígon.

El gestor de mobilitat desenvolupa tasques de difusió i sensibilització de la mobilitat sostenible entre els treballadors, realitza enquestes, analitza i avalua la situació actual de la mobilitat d'accés al polígon per tractar de proposar-ne millores. La participació dels treballadors fa que les iniciatives i els acords s'orientin cap a la direcció correcta i per això és essencial que en prenguin part i que es comprometin en aquest projecte. També cal la participació d'ajuntaments i empreses pel que fa al finançament i la implantació de les millores programades.

Conclusions

Les eines emprades en els sis polígons que formen part del Projecte Gesmopoli esdevindran punts de referència per a futures actuacions en d'altres polígons industrials de Catalunya amb problemàtiques molt similars. Perquè el projecte Gesmopoli assoleixi els objectius marcats **és un factor clau la continuïtat de la figura del gestor de mobilitat del polígon** que vetlli per assolir una mobilitat més sostenible i segura.

Canviar els hàbits de mobilitat de les persones és un procés lent que comporta un treball de sensibilització molt important. Cal, a més, un sistema de transport públic eficaç i eficient per poder competir amb el cotxe, i també la implantació d'altres sistemes que minimitzin el seu ús als polígons industrials. Per aquesta raó, s'ha d'innovar en l'aplicació de les diferents tècniques de gestió de la mobilitat, o en una combinació d'elles, per aconseguir minimitzar l'efecte d'una mobilitat laboral basada en el vehicle privat.

El Projecte Gesmopoli és una gran oportunitat per aprendre a partir de casos reals i deixar-nos sorprendre per les possibilitats que ens ofereix la tècnica i la voluntat contínua de millorar l'entorn que ens envolta.